

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-72079556-610-12134205

Konu : Soru Önergesi (7/7079)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 14.12.2023 tarihli ve 1341166 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Muş Milletvekili Sayın Sezai TEMELLİ tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/7079 Esas Numaralı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/7079 Cevap Metni (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 557F5819-544B-4A89-95ED-6DA9FDD81703

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA
KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için:Samiye BULUN
Çocuk Gelişimcisi
Telefon No:(312) 705 58 09

**Muş Milletvekili Sayın Sezai TEMELLİ'ye Ait 7/7079 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni**

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Engelli personel çalıştırma yükümlülüğü” başlıklı 53 üncü maddesi uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarının %3 oranında engelli istihdam etme yükümlülüğü vardır. 2011 yılında anılan maddede yapılan değişiklikle, engelli bireylerin kamuda memur ve işçi olarak istihdamlarının teşvik edilmesi amacıyla engellilerin merkezi sınav ve kura ile devlet memuru olmalarına imkân tanınmıştır.

Ülkemizde engelli olmayan bireyler için düzenlenen KPSS sınavı benzeri bir sınav olan Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı (EKPSS); engelli bireylerin erişilebilirlik ihtiyaçlarının gözetildiği ve engellilik durumlarına uygun farklı testlerin uygulandığı merkezi bir sınavdır. İki yılda bir olmak üzere düzenlenmekte olup kamuya atamalar bu sınav yoluyla gerçekleşmektedir. 2012 yılından günümüze iki yılda bir olmak üzere altı kez merkezi olarak EKPSS düzenlenmiştir. Böylece diğer pek çok avantajı ile birlikte; 2011 yılı öncesi uygulamada var olan ve tek tek kurumlar tarafından gerçekleştirilen yerleştirme yöntemi sonucunda kadınlar aleyhine oluşabilecek ayrımcı yaklaşımların önüne geçilmiştir.

Kamu kurumları her yıl Ekim ayı sonuna kadar boş kadro taleplerini Kamu e-uygulama sistemi üzerinden bildirmekte ve her yıl bildirilen kadrolar uyarınca en az bir kez olmak üzere ÖSYM tarafından kamuya engelli memur yerleştirmeleri gerçekleştirilmektedir. 2023 verilerine göre 64.276 çalıştırılması zorunlu engelli kontenjanı bulunurken, 68.396 engelli birey kamu kurumlarına yerleştirilmiştir.

Mevzuatta ve uygulamada alınan tedbirler yoluyla kamuda çalışan engelli memur sayısında gözle görünür bir artış sağlanmış; 2002 yılında 5.777 olan engelli memur sayısı 68.396'ya ulaşmıştır. Kamu kurum ve kuruluşları kadro taleplerine esas bildirimlerinde cinsiyete dayalı bir bildirimde bulunamamaktadır. İstihdam edilen engelli memur sayısı içerisinde engelli kadınların oranı %28,7 dir.

Ancak Bakanlığımız ve ilgili tüm paydaşlar kamu kurumlarının engelli kadrolarını azami düzeyde doldurmaları yönünde çalışmalarına devam etmektedir. Bu kapsamda 2024 yılı başında ÖSYM işbirliğinde kamuya 2.392 engellinin memur olarak yerleştirilmesi yapılacak olup 2024-1 EKPSS/Kura ilk yerleştirme 19.02.2024 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Devam eden yıllarda da kararlılığımız sürecektir.

Ayrıca, işgücü piyasasında kadınların güçlenmesi, kadınların işgücüne katılımlarının artırılması konuları ülkemizin temel öncelikleri arasında yer almaktadır. Nitekim, gerek yasal gerekse politika düzeyinde konuya ilişkin birtakım düzenlemeler gerçekleştirilmiş olup birçok önemli proje ve faaliyet hayata geçirilmektedir. Ayrıca, çalışma hayatında kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kadın istihdamının desteklenmesi, iş ve aile yaşamının uzlaştırılması amacıyla işgücü piyasasını düzenleyen kanunlarda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

Kadınların ekonomik hayata katılımlarına ilişkin politika düzenlemeleri kapsamında ise; 12. Kalkınma Planı'nın (2024-2028) kadın bölümünde, ailede merkezi role sahip kadınların hak ettiği üstün kıymeti görmesi ve kalkınmamıza ivme kazandırılması için kadınların başta eğitim ve istihdam olmak üzere hayatın tüm alanlarındaki fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarının ve her tür şiddet ve ayrımcılıktan uzak şekilde yaşamlarının sağlanması, her alanda ve düzeyde temsil ve katılımın artırılması temel amaç olarak belirlenmiştir. Bununla

birlikte, 2028 yılı sonuna kadar kadın işgücüne katılım oranının %40,1'e, kadın istihdam oranının %36,2'ye yükseltilmesi hedeflenmiştir.

2024-2026 Orta Vadeli Program'da; Dijital ve yeşil dönüşümle değişen işgücü piyasasına kadınların tam, eşit, güvenceli ve etkin katılımlarının sağlanması ve bu kapsamda ihtiyaç duyulacak yeni beceri ve yeteneklerin kadınlara ve kız çocuklarına kazandırılması için, "Özel programlar geliştirilecek ve kadınların işgücüne katılımlarını artıracak girişimcilik, finansal okuryazarlık, kooperatifçilik gibi alanlarda programlar, kapsamaları genişletilerek yaygınlaştırılacaktır." hedefleri yer almaktadır.

Bu kapsamda Bakanlığımızca son dönemde gerçekleştirilen en önemli çalışmalardan biri 2018 -2023 Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planıdır. Kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılımlarının güçlendirilmesi; hak, fırsat ve imkânlardan eşit şekilde yararlanmalarının sağlanması, kadın erkek fırsat eşitliğinin tüm ana plan ve politikalara yansıtılması amacıyla 2018-2023 yıllarını kapsayan "Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı" hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuştur. Söz konusu eylem planı kadın erkek fırsat eşitliği ilkesinin uygulamada gerçekleşmesi ve kadınlara karşı ayrımcılık içeren uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlayan politika ve tedbirler geliştirilmesi noktasında önemli bir belgedir.

Türkiye'de kadının güçlenmesi amacıyla geniş kapsamlı hazırlanan bir eylem planı olma özelliği taşıyan Strateji Belgesi ve Eylem Planında; beş temel politika eksenine (eğitim, ekonomi, sağlık, karar alma mekanizmalarına katılım, medya) ilişkin mevcut durum, temel amaç, hedefler, stratejiler, faaliyetler düzenlenmiştir. Bu amaç, hedef, strateji ve faaliyetler düzenlenirken 5 temel politika ekseninin yanı sıra bazı "kesişen politika alanları" da dikkate alınmış bu kesişen politika alanlarından biri de "engellilik" olarak belirlenmiştir.

Ayrıca; Mevcut Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın 2023 yılında tamamlanacak olması nedeniyle yeni bir eylem planı oluşturulması amacıyla hazırlık çalışmaları başlatılmıştır. Yeni "Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı" 2024-2028 yıllarını kapsayacak şekilde ilgili tüm tarafların görüş ve önerileri alınarak kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlanmaktadır.

Uygulama düzeyinde ise Bakanlığımızca "Kadınların Kooperatifler Yoluyla Güçlendirilmesi Projesi", "Türkiye'de Kadın-Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Uygulanması Projesi", "Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Projesi", "Türkiye'nin Mühendis Kızları Projesi" ve "Finansal Okuryazarlık ve Kadınların Ekonomik Güçlenmesi Seminerleri" yürütülen çalışmalardandır.

Diğer taraftan, Bakanlığımız tarafından 30.04.2015 tarihli ve 29342 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik" kapsamında kuruluşların açılış, işleyiş ve denetim işlemleri yürütülmektedir.

Özel kreş ve gündüz bakımevleri ile özel çocuk kulüplerinde yüzde üç oranında ücretsiz bakım kontenjanı bulunmaktadır. Ücretsiz bakım hizmetinden öncelikli olarak;

- Ekonomik durumlarına bakılmaksızın şehit ve gazi çocukları,
- Bakanlığa bağlı kuruluşlarda korunma altında bulunan çocuklar,
- Cezaevlerinde hükümlü ve tutuklu olan anneleri ile birlikte kalan çocuklar,
- Ekonomik gücü yeterli olmayan ailelerin çocukları

- Ekonomik güçlük içindeki anne veya babası vefat etmiş çocuklar,
- Tek ebeveyni ile yaşayan çocuklar,
- Engelli ebeveyni olan çocuklar,
- Kadın konukevinde bulunan veya ayrılan kadınların çocukları yararlanabilmektedir.

Mezkur yönetmeliğin kuruluşu çocuk kabulü başlıklı 41 inci maddesinin birinci fıkrasının beşinci bendinde “*Hafif zihinsel, görme, işitme, konuşma ve bedensel engelli olan çocukları kabul eden kuruluşlarda özel eğitim öğretmeni veya rehber öğretmen bulundurulur. Söz konusu öğretmenin istihdam edilememesi halinde, kuruluş müdürü ve grup sorumlusunun rehberlik ve araştırma merkezlerinden alacakları plan ve rapora göre çalışmalar yürütülür. Kaynaştırma eğitimine dair ek-13 ile ek-14’teki formlar düzenlenerek denetimde gösterilmek üzere dosyada bulundurulur. Çocukların ihtiyacına göre gerekli araç ve gereçler sağlanır. Gruplarda kaynaştırma eğitimi alacak çocuk sayısı birden fazla olamaz.*” hükmü yer almakta olup Rehberlik Araştırma Merkezleri tarafından eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitime yönlendirilen çocukların Bakanlığımıza bağlı hizmet veren özel kreş, gündüz bakımevi ve çocuk kulüplerine kabulü sağlanmaktadır.

Söz konusu çocukların ihtiyaçları doğrultusunda gerekli araç ve gereçler sağlanmakta ayrıca kuruluşlarda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan eğitim programları uygulanmaktadır.

Diğer taraftan, Bakanlığımızca engelli ve yaşlı vatandaşlarımıza yönelik bakım hizmetleri aile odaklı sosyal hizmet politikamız doğrultusunda geliştirilmekte ve çeşitlendirilmektedir. Bu amaçla 2006 yılında başlatılan evde bakım yardımı ile evde engellisine bakmakta olan vatandaşlarımıza, kadınlarımıza bakım ücreti ödeyerek onları ekonomik açıdan desteklemeye, bu destekle refah seviyelerini güçlendirerek özellikle kadınların yaptıkları bakım karşılığında hem kendi ihtiyaçlarını hem de engellilerinin ihtiyaçlarını karşılamaları sağlanmıştır.

Ayrıca evde engellisine bakan kişilerin yüklerini hafifletmek onlara ihtiyaç duydukları destekleri sunmak, toplum içinde daha fazla yer almalarını sağlamak amacıyla gündüzlü hizmet merkezlerinde engelli bireylerin eğitim, rehberlik, bakım vb. hizmetler ile sosyalleşmelerini ve toplumla bütünleşmelerine destek olmakta, ailelere psikososyal destek hizmetleri sunulmaktadır.

Öte yandan, Bakanlığımızca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma (SYD) Vakıfları aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yönelik olarak başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda sosyal yardım programı yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli ve yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

2022 sayılı Kanun kapsamında olup başvurusu Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma (SYD) Vakıf Mütevelli Heyetince de uygun bulunan, %40 ve üzeri oranda engelli raporu olan, sosyal güvencesi olmayan ve hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3’ünden az olan Türk vatandaşlarına Engelli Aylığı; 18 yaşından küçük özel gereksinim düzeyi en az hafif düzeyde olan veya %40 ve üzeri oranda engelli olan yakını

bulunan ve hane içinde kiři başına dűřen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden az olanlara Engelli Yakını Aylığı bağlanmaktadır.

2022 sayılı Kanun kapsamındaki yaşlı ve engelli aylıklarına ilişkin artışlar, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu doğrultusunda, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Mali ve Sosyal Haklar Genelgesinde yer alan memur aylık katsayısına göre belirlenmekte, artış oranı söz konusu gösterge artışı oranında uygulanmaktadır.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, Bakanlığımız görev ve faaliyet alanında olmadığından değerlendirilememiştir.